

N:o 43.

Af herr A. Brodin, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i kongl. förordningen om minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering den 18 november 1881.

Nuvarande kongl. förordning »angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering» af den 18 november 1881 tillkom på grund af Riksdagens skrifvelse af den 19 maj 1875, föranledd af motioner utaf herr F. F. Carlson i första kammaren, daterad den 27 januari 1875, och herr A. W. Staaff i Andra Kammaren, daterad den 28 januari samma år, uti hvilka motioner föreslås, »det Riksdagen ville hos Kongl. Majt anhålla om införande af sådana föreskrifter i handels- och näringsförfattningarne, hvarigenom barn, som sakna de nödigaste kunskaper, icke finge i handel, handverk och fabriker mottagas; hvarigenom arbetstiden för minderåriga inskränkes, och hvarigenom äfven i andra hänseenden ofvannämnda viktiga angelägenhet må kunna befrämjas». Motionären herr A. W. Staaff yttrar i motiveringen till denna sin motion bland annat: »Det är visserligen stadgadt, att barn ej må mottagas till arbete vid handverk, fabriker o. s. v. förr än efter fyllda 12 år. Men dels mottagas de verkligen vida tidigare, dels besitter det stora flertalet icke vid denna ålder det nödiga kunskapsmättet. Nu är visserligen för sådant fall stadgadt, att det skall åligga arbetsgifvaren tillse, att sådana barn erhålla nödig undervisning. Men hurudan skall denna blifva, då barnen sysselsättas från tidigt på morgonen intill qvällen?»

Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2, som behandlade denna motion, yttrar i sin motivering bland annat: »Nu gällande förordning

föreskrifver, dels att barn ej må i handel, fabrik, handtverk eller annan handtering mottagas förr än efter fyllda 12 år, dels att, derest barnet ej redan inhemtat den nödigaste kunskapen, det skall åligga arbetsgifvaren att om bibringande af sådan draga försorg. Men åldersbestämmelsen förbises ofta, så att barn långt före det nämnda året, således antagligen i saknad af de nödigaste kunskaper, mottagas i yrken, och åtskilliga barn hafva ej eller vid det tolfte året ännu inhemtat detta minimum, ehuru de hittills tillhört skolan.»

Häraf framgår, att denna förordning tillkom hufvudsakligast därför, att förutvarande förordning i samma syfte ej efterlefdes.

De komiterade, som af Kongl. Majt tillsattes för att utreda frågan och utarbета förslag till författning, synas hafva tagit engelska lagstaddanden till föredöme, ehuru de dels skärpt bestämmelserna angående åldern, när minderåriga få användas till arbete, dels underlåtit att indela fabriker och yrken i olika klasser samt att föreslå några behöfliga modifikationer vid författningens tillämpning för vissa industrier, såsom i engelska lagen är iakttaget.

Då högst få industrigrenar drifvas i Sverige så fabriksmessigt som i England, möttes äfven den kongl. förordningen med mycket ogillande, såsom ej fullt lämplig för svenska förhållanden, hvilket äfven förorsakade uppskjutande med författningens tillämpning och medgifvande af lindringar och undantag från dess föreskrifter.

Kongl. Majts nådiga förordning angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handtverk eller annan handtering är utfärdad 18 november 1881 och förordnades, att densamma skulle tillämpas från den 1 januari 1882.

På grund af framställningar från dels öfverståthållare-embetet, dels Norrköpings fabriks- och arbetareföreningar förordnades i Kongl. Majts nådiga kungörelse af 30 december 1881, att nämnda förordning ej skulle tillämpas före den 1 januari 1882.

I anledning af underdånig framställning af flere bruksegare, att åtskilliga eftergifter måtte medgifvas i nämnda förordning, uppsköts författningens tillämpning, hvad angick grufvor och förädlingsverk af mineralrikets alster, till 1 november 1882.

Enligt Kongl. Majts skrifvelse af 20 oktober 1882 förlängdes detta uppskof till 1 november 1883.

Sedan åtskilliga sågverksegare hos Kongl. Majt anhållit om eftergifter i fråga om författningens tillämpning för sågverk, förklarade Kongl.

Majt i skrifvelse af 13 april 1883, att ifrågavarande förordning icke eger tillämpning på sågverksrörelsen eller brädgårdsrörelsen.

Genom Kongl. Majts nådiga kungörelse af 22 juni 1883 medgifves i afseende å minderåriges användande till arbete i grufvor äfvensom masugnar eller hyttor, stångjernsbruk, manufakturverk och alla andra inrättningar, som afse tillgodogörande eller förädling af mineralrikets alster och icke äro att anse såsom handtverkeri, »att arbetstiden för yngre person af mankön må, utan iakttagande af föreskriften om arbetstidernas afdelande genom raster, utsträckas till i medeltal högst tolf timmar af dygnet och jemväl till annan tid än mellan kl. 6 förmiddagen och 8 eftermiddagen, vid de af nyssnämnda verk och inrättningar, der arbetarnes fördelning i arbetslag medgifver arbetets indelande på skift, sålunda, att ett och samma arbetslag icke behöfver arbeta mer än hvarannan natt och alltid har tillfälle att åtnjuta åtta timmars hvila mellan skiften, äfvensom att vid samtliga ofvan uppräknade verk och inrättningar föreskriften, att minderåriga arbetare icke få under rasttiderna uppehålla sig i arbetslokalerna, icke må ega tillämpning.

Af nu anförda uppskjutande af författningens tillämpning och medgifna undantag framgår tydligt, att författningen ej var fullt lämplig för svenska förhållanden. Många industrier skulle sannolikt i likhet med sågverksegarne hafva erhållit samma förmåner, och andra medgifvits undantag vid författningens tillämpning, om derom framställning gjorts till Kongl. Majt, men många hafva i dess ställe ej användt minderåriga i sin industri, andra hafva antagligen ej rättat sig efter författningens föreskrifter.

De fabriker, som hufvudsakligast använda minderåriga, hafva ingen svårighet att efterleva författningens föreskrifter, då de utan olägenhet kunna bestämma arbetstid och raster derefter, samt, om så erfordras, indela arbetet i olika lag. De industrigrenar deremot, som hufvudsakligast använda fullvuxna personer, men såsom handtlangare och biträden till desamma kunna använda minderåriga, hafva deremot stora olägenheter af att följa författningens föreskrifter.

Många industriidkare, som förut användt minderåriga i sitt arbete, använda derföre numera endast arbetare, som fyllt aderton år. Följden häraf har blifvit, att en stor del minderåriga ej kunna erhålla arbete förr än efter fyllda 18 år.

Då de fleste antagligen sluta i folkskolan vid 14 à 15 år och sedermera få sysslolösa gå och drifva tills fyllda 18 år, inses lätt, hvilken fara för deras framtid och för samhället ligger i detta förhållande. Det

har äfven i de större städerna haft till följd, att dylika minderårige organiserat sig till rigtiga tjufband, och måste i hvarje fall detta sysslolösa kringdrifvande förorsaka lätja och moraliskt förfall, hvaraf följden blifver att många, som kunnat blifva dugliga arbetare och samhällsmedlemmar, i stället blifvit förbrytare och odågor.

Författningen föreskrifver äfven, att den, »som ej inhemtat det för afgang från folkskolan stadgade minsta kunskapsmått», ej får antagas till arbetare. Då exempel gifves, att det finnes minderårige, som oaktadt 18 års ålder ej kunnat eller velat inhemta detta minsta kunskapsmått, borde det vara nyttigare för dylika att tidigare komma i arbete, och undantag för särskilda fall böra äfven kunna göras i detta hänseende.

På de skäl här ofvan anförts tager jag mig friheten värdsamt föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Majt anhåller, att Kongl. Majts nådiga förordning angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering, daterad den 18 november 1881, må sålunda förändras, att minderårige, som fyllt 14 år, få användas i arbete på samma vilkor, som vid sågverksrörelse eller brädgårdsrörelse är medgifvet, samt att, om det anses nödigt att för vissa fabriker eller yrken göra inskränkning häruti, dessa fabriker eller yrken särskildt må specificeras.

Stockholm den 26 januari 1888.

A. Brodin.